

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org

До

Народното събрание на Република България

СТ А Н О В И Щ Е

относно Законопроект за изменение и допълнение на
Административнопроцесуалния кодекс със сигнатура 51-544-118

Уважаеми народни представители,

На проведеното на 25.06.2025 г. заседание на Комисията по конституционни и правни въпроси беше приет на първо гласуване Законопроектът за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ със сигнатура 51-544-118, внесен от народните представители Иван Минев, Николай Братованов и Георги Кръстев на 18.06.2025 г., наред с приемането на първо гласуване на още три законопроекта за изменение и допълнение на АПК, единият от които внесен от Министерски съвет след продължителна работа по неговото обсъждане и изготвяне в Министерството на правосъдието, а останалите внесени преди няколко месеца от народни представители.

Намираме за обезпокоително безкритичното и бързо приемане в комисията на посочения законопроект и предлагането му за първо гласуване на 3.07.2025 г. в програмата за работата на Народното събрание, заедно с останалите три законодателни инициативи, въпреки липсата на достатъчно време за обсъждането му и осигуряване на възможност да бъдат

представени становища от съдилищата и прокуратурата, от съсловните организации на съдии и прокурори, от представители на останалите юридически професии и правната наука. Както е видно от стенограмата от заседанията на Комисията по конституционни и правни въпроси, Министерството на правосъдието също не е имало възможност да изготви становище по този законопроект. Считаме, че предвидените в законопроекта съществени изменения не следва да бъдат гласувани в отклонение от добрите парламентарни практики и с изискванията за отговорно и прозрачно управление в едно демократично общество.

Разгледан по същество, законопроектът предлага промени, голяма част от които имат конституционно значение: с § 1, т. 1 и 2 се удължават срокове за обжалване; с § 2 – 16, 25 и 28 се премахват функциите на прокуратурата; с § 17 се променя балансът между съдилищата; с § 18, 23, 24, 26, 27, 29 се уреждат последици при отменени общи и нормативни административни актове; с § 19 се въвеждат основания за спиране на делата; с § 1, т. 3, § 20 и 21 се въвежда необжалваемост; с § 22 се урежда преразглеждане на разноските.

Сред така предвидените изменения, положителна оценка заслужават единствено тези, които предоставят допълнителни възможности за упражняване на правото на защита на гражданите, а именно уредбата на хипотезите при непосочен или невярно посочен срок за обжалване при предварително изпълнение, както и на възможностите за защита на гражданите и организациите срещу незаконни общи административни актове и подзаконови нормативни актове, когато бъдат отменени от издателя им в хода на административния процес. Критично обаче следва да се обсъди дали всяка отмяна и изменение на нормативен акт е основание за присъждане на разноски, дори да не е била установена незаконосъобразност (§ 18, т. 2), както и да се прецизират правомощията на Върховния административен съд при отмяна на общ или подзаконов административен

акт (§ 29, т. 1).

Считаме, че предлаганите изменения, с които се премахва уредбата на прокурорския протест по административен ред срещу незаконни административни актове (§ 2 – 16), както и участието на прокурора в съдебни производства по обжалване на подзаконови нормативни актове и в касационни производства (§ 25 и 28) не следват от точния смисъл на чл. 127, т. 5 и т. 6 от Конституцията на Република България. Конституционното предвиждане, че прокуратурата оспорва актовете пред съд, не изключва протеста по административен ред, който представлява само предварителна и облекчена процедура за контрол, по същия начин, по който се приема от Конституционния съд, че предвиждането на задължително административно обжалване пред Комисията за защита на конкуренцията или Националната агенция за приходите или на задължителни предсъдебни покани в някои хипотези не отнема правото на съдебна защита. Затова и е необходимо да бъде запазена възможността за протестиране на незаконни административни актове в случаите от необходимост за защита на засегнат и застрашен обществен интерес. Неприемливо е и отпадането изцяло на участието на прокурора в съдебните производства по оспорване на нормативни актове, които по дефиниция имат общо и абстрактно приложение спрямо всички граждани и организации в определена ситуация, както и отпадането изцяло на участието на прокурора в касационни производства пред Върховния административен съд (ВАС), в които по правило е налице значим обществен интерес с оглед уеднаквяването на съдебната практика. В тези случаи прокуратурата осъществява традиционната роля на защитник на обществен интерес, подобна на генералния адвокат, което не следва да се равнопоставя с изоставения с последните конституционни промени общ надзор за законност, давал ѝ преки административно-контролни правомощия.

Исключително неоправдано е драстичното изменение на начина за

формиране на така наречените смесени състави на Върховния касационен съд (ВКС) и Върховния административен съд (ВАС), решаващи споровете за подсъдност (§ 17). Досегашното положение, при което винаги трима от петимата членове на състава са представители на ВКС, се променя с такова, в което в повечето случаи мнозинство ще имат съдии от ВАС, тъй като с течение на годините щатната му численост надхвърли тази на ВКС. Като се има предвид и че това е още по-изразено спрямо броя на съдиите от материално компетентните колегии, предлаганото „равномерно“ електронно разпределение предполага в много повече случаи докладчикът да бъде представител на ВАС. Подобна уредба обаче влиза в колизия с конституционната традиция на устоите на съдебната власт, съответстващи на по-широките правомощия на ВКС, който съгласно чл. 124 от Конституцията осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища. Наред с това, ВКС разглежда дела в много повече области на правото – търговски, трудови, граждански, военни, наказателни и пр., което предполага и по-широк поглед върху споровете за подсъдността им. Следва да се отчита и, че ВКС е изключително касационна инстанция, докато в редица случаи ВАС е първоинстанционен съд, което може и донякъде да обяснява нарастващата му щатна численост, но не оправдава по-голям брой представители в съставите по спорове за подсъдност. Обръщаме внимание, че посочената в мотивите цел за гарантиране на случайното разпределение не е проведена в предлагания текст, тъй като такова изискване е въведено само за докладчика по делото, но не и за останалите членове.

Имаме конкретни възражения срещу законопроекта и в други неговите части, като например предлаганата уредба за спирането на административните дела (§ 19), както и за разноските (§ 22), като сме готови подробно да ги мотивираме при осигуряване на възможност за съответното подробно и широко обсъждане. Такова обаче не би могло да се

проведе при безкритично приемане на същия законопроект на първо гласуване и обединяването му с останалите три законопроекта за изменения на АПК. Затова и призоваваме да не бъде приет при неговото първо гласуване Законопроектът за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ със сигнатура 51-544-118, внесен от народните представители Иван Минев, Николай Братованов и Георги Кръстев на 18.06.2025 г.

Гр. София,

03.07.2025 г.

Управителен съвет на

Съюза на съдиите в България